

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. računi: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Saraievo št. 7565,
Zagreb št. 59.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

1888

Ljubljana, 16. decembra.

V monarhističnih državah, kjer je vladar nosilec najvišje avtoritete, nosilec svetlih stoletnih tradicij svoje dinastije, je praznik poglavarja dinastije za vse prebivalstvo najlepši, največji. Ko praznujemo rojstni dan svojega vladarja, ga zato ne slavimo zgolj iz dolžnostnih ozirov, marveč s pristrčnostjo in iskrenostjo zavednih državljanov, ki so si svesti, da s tem proslavljajo moč in veljavo svoje domovine, posebljene v njenem najvišjem predstavniku.

Praznik rojstva našega kralja Aleksandra je nam Slovincem, Hrvatom in Srbom pa še radi tega bolj drag, ker je vladar naše, slovanske krvi, ker je potomec slavne, res narodne in ljudske dinastije Karagjorgjevičev.

Ni je dinastije na svetu, ki bi imela toliko zaslug za svoj narod, kolikor so jih za hrabre Srbe imeli Karagjorgjeviči. Od pradede našega kralja, kneza Karagjorgja, — ki je prvi zbral okoli sebe svobodoumne in pogumne srbske prvake in na čelu njih po krvavih borbah s Turki dosegel svobodo za svojo ožjo domovino, — do njegovega očeta blagopokojnega kralja Petra Osvoboditelja, — ki je po dolgih letih pomanjkanja v pregnanstvu, po svobodni volji srbskega ljudstva postavljen za kralja, postavil temelje Srbiji, najbolj demokratski državi na Balkanu, ki je ravno vsled tega, ker je v njej vladal duh prave in čiste ljudske svobode, postala Pijemont vseh jugoslovanskih narodov in bila zatočišče vseh naprednih, za osvoboditev izpod tujega jarma borečih se Jugoslovancov iz sosedne dvojne monarhije, ideal domovine predvojnne slovenske in hrvatske mladine, ki je zato z navdušenjem med svetovno vojno polnila dobrovoljske polke, — so bili Ka-

ragjorgjeviči vedno pravi voditelji svojega naroda.

Naš vladar kralj Aleksander, neposredni potomec teh slavnih in nadarjenih mož, združuje v svoji osebi vse te plemenite lastnosti: ljubezen do naroda, brezkompromisno čuvanje državnih interesov, močnatost in pogum v odločilnih trenutkih in visoko razvit čut za obči blagor.

Ker je že kot otrok prišel v dotiko z

borbami in težavami malega človeka in pozneje kot mladenič borec se ramo ob ramo v navadnih vojaki in deleč njihovo usodo v balkanski in svetovni vojni, spoznal potrebe in težnje narodne duše, zato je ohranil globok socialni čut tudi kot vladar.

Zato ob 43. rojstnem dnevu ves narod čuti s svojim kraljem in mu vzklika: Naj ga Bog še dolgo ohrani na čelu velike in složne jugoslovanske države!

1931

Franjo Neubauer:

Tvoj dan je naš!

Nardusenost naša plamtela kot jutranja zarja je v dan sezidati dom je hotela za združene brate prostran. In prvi zidar si Ti bil, vladar! Ideji si vzvišeni služil, da ločene brate bi združil. — — — Pozdravljamo rojstni Tvoj dan, vodnik, od usode izbran, in v dobi poslan nam krvavi, da pelješ nas k zmagi in k slavi! Za nami je čas bolečin, pozabljen grenak je spomin. Sezidan je dom, ki nas, brate, združuje, svobodni smo, prosti nasilnosti tuje.

A čas je težak!

Se treba bo zmag,

junaštva in borbe za čase, ki tudi po zmagi jih ni. V daljavi le solnce smehlja se, še temne preté nam moči. In misel nestalna povsodi še išče in hodi in blodi. Še v srcu goré nemirne želje, nestrpnosti nam vstajajo nade, in vse zadovoljstva bi rade. Kar v srcu živi in gori, kar muči nas še in boli, kar še hrepenenja je v nas po prostosti, po srečnih in radostnih dneh, izročamo Tebi in Tvoji modrosti, in upamo vate v boléh. Tvoj dan je naš dan in naš god! Ti rojen za nas si, mi zate, oboji za kraje bogate, ki dal jih vladar je usod. Mi klanjamo se Ti, poklanjamo Ti vse misli, vse želje naznanjamo Ti za burjo besnečo, za kruto si zimo pomladi prijazne in mehke želimo, ko led bo prebit in zlati se svet razlival raz jasno višino na drago bo vso domovino!

Popolna anarhija na Kitajskem

80.000 študentov strahuje celo deželo — Krvavi boji v Nankingu — Trgovci beže iz Kitaja

London, 16. decembra. Kakor znano, je takozvani »kitajski Napoleon«, predsednik kitajske republike in maršal celokupne kitajske armade Čankajšek podal demisijo. Začasno predsedstvo republike je prevzel predsednik nacionalne stranke Linčien, dočim je sestava ostalega kabineta še neznana. Sploh vlada v Nankingu popolna anarhija. Skrajno levo krilo vladne nacionalne stranke (kuomintang), ki ima svojo zaslombo predvsem v radikalno-nacionalnih študentih, ni namreč izsililo samo demisije Čankajškega, nego tudi demisijo fin. ministra Soona in ministra za zunanje zadeve Wellingtona Coa, češ, da pripadata Čankajšekovi »žlahtile. Ne ve se pa še, kateri moške bodo odstopili kabinet nadomestovali, ker se zdi, da je v Nankingu sploh vse narobe.

Študentje, ki dolžijo bivšega predsednika republike, da je sramotno kapituliral pred zahtevami Zveze narodov oziroma Japonske glede Mandžurije, vprizarjajo v Nankingu velike neredne in nemire. Najprej so napadli poslopje ministrstva za zun. zadeve, na katero so začeli metati kamenje. Odnani od policije, so dijaki odkorakali pred sedež nacionalne stranke, kjer se je nahajal odstopivši predsednik Čankajšek. Tudi tukaj je nastopila proti dijakom policija in je ustrelila v zrak, da bi jih preplašila. Toda dijakom se je kljub temu posrečilo, da so vdrli v palačo in dospeli v sobo, v kateri se je nahajal predsednik nacionalne stranke, prijatelj Čankajškega. Študentje so ga napadli in lahko ranili. Nato so razbili vse pohištvo strankine palače in se nato vnovič podali pred poslopje ministrstva za zunanje zadeve. Tu so hudo poškodovali aparate za prekomorsko telegrafijo in so končno bili od ojačenih policijskih čet prepepeni.

Ker so se študentje vrnili, da nadaljujejo razdejanje, je policija začela vanje streljati, tako da je bilo veliko dijakov ubitih in ranjenih. Tako policija kakor močni vojaški oddelki stražijo sedaj vsa javna poslopja in patrolirajo po mestu. Število demonstrirajočih dijakov je znašalo najmanj 80.000 in so prišli iz vseh krajev države, osobito iz Pekinga in Kantona. Trdi se, da med dijaki niso

samo nacionalni elementi, ampak pretežno komunistični, ki hočejo sedanji prekerni položaj izkoristiti v to, da bi Kitajsko sovjetizirali. Ker so dijaki hoteli napasti tudi sedež japonskega generalnega konzulata, je provizorična vlada Linčiena proglasila v japonskem kvartirju obsedno stanje. Vesti iz Nankinga so povzročile v Šangaju pravo paniko. Vsi papirji so tako globoko padli, da so bili na borzi vsi sklepi nemogoči. Ves promet se je ustavil in po mestu krožijo najbolj fantastične novice. Provizorična vlada Linčien je popolnoma brez moči in ministrstvo za zunanje zadeve v času, ko se Japonska pripravlja na popolno aneksijo Mandžurije, nima nobenih smernic in nobene avtoritete. Na stotine industrijskih podjetnikov in trgovcev zapuša deželo, zaradi česar dan na dan

narašča število brezposelnih, ki ropajo v celih četah po deželi, da si preskrbijo živeža. Oblast imajo v rokah študentje. Najbolj važne posle pri železnici, poštah in carinah opravljajo inozemci, ki se nahajajo na Kitajskem v lastnosti ekspertov. Po cestah patrolirajo vojaštvo s strojnimi puškami in pa konjenica.

Kar se tiče napada na ministrstvo za zunanje zadeve, poročajo, da so študentje vse pohištvo požgali, uničili radio-telegrafično štacijo ter razorozili 33 vojakov, potem pa z njihovimi puškami streljali na vojaške oddelke, ki so prihiteli, da poslopje rešijo. Tudi iz Šangaja so študentje odpotovali v Nanking, da pomagajo svojim tovarišem. V zadnjem trenutku se poroča, da je vojaštvo v Nankingu ostalo gospodar položaja in vpostavilo red.

Japonci korakajo proti Velikemu zidu

London, 16. dec. Medtem ko vlada v Nankingu največja anarhija, se Japonska pripravlja, da mandžurske zadeve uredi popolnoma po svoje. Japonski delegat pri Zvezi narodov v Ženevi Jošisava je dobil nalog, da se nemudoma vrne v Tokio, da prevzame ministrstvo za zunanje zadeve. Medtem ko se vrhovni poveljnik japonskih čet v Mandžuriji, general Honjo, pogaja s poveljnikom kitajskih čet v Severni Mandžuriji, generalom Ma, da se mandžursko vprašanje uredi neodvisno od centralne vlade v Nankingu, so Japonci izročili bivšemu kitajskemu guvernerju Mandžurije maršalu Cansulijanu, ki z nekako 3000 vojakov stoji pri Činčovu, ultimatum, naj se takoj umakne za Veliki zid, če ne, ga bodo napadli in njegovo armado razpršili.

Japonski vrhovni poveljnik se sedaj pripravlja, da to grožnjo tudi izvrši. Kot razlog mu je aluzil incident v neki mali vasi na progji od Mukdena

v Pekingu, kjer so irregularne kitajske čete napadle japonsko patroljo in dva japonska vojaka ustrelile. Zato je japonski bataljon, ojačen z močno eskadro aeroplanov za bombardiranje in poizvedovanje, odkorakal v smeri proti Činčovu. Temu prednjemu bataljonu sledi glavna japonska armada, vsled česar bo v kratkem prišlo do odločilne bitke med Japonci in maršalom Cansulijanom, tako da bodo japonske čete stale tik pred Velikim zidom, ki brani Pekin.

Japonci so začeli južno od Mukdena ustanavljati veliko industrijsko in trgovinsko cono in mrzlično dograjuje železnico iz Kirina v luko Sai-zen, ki bo predstavljala zelo hudo konkurenco Vladivostoku. Obenem so proglasili popolno ravnopravnost vseh inozemcev v mandžurski trgovini in se pogajajo z generalom Ma z namenom, da se organizira neodvisna mandžurska država, v kateri bodo tudi Kitajci uživali popolno enakopravnost.

Kralj v Parizu

Pariz, 16. dec. Z. Agencija Havas poroča, da je Nj. Vel. kralj Aleksander prispel v Pariz.

Trgovska pogajanja z Avstrijo

Belgrad, 16. dec. AA. Danes sta odpotovala na Dunaj načelnik ministrstva za trgovino in industrijo Milivoj Pilja in svetnik istega ministrstva dr. Milan Lazarevič, da se z avstrijsko vlado pogajata o ureditvi našega izvoza živine v Avstrijo v zvezi z novoosnovano Živinsko centralo na Dunaju. Ponovna ureditev tega vprašanja je bila potrebna zaradi tega, ker je Avstrija razdelila uvoz dovoljenih kontingentov tako časovno (tedensko) kakor tudi teritorialno (na nekoliko trgov).

Proces proti poljski opoziciji

Varšava, 16. dec. tg. V sodnem procesu proti voditeljem opozicije je včeraj državni pravdnik začel svoj playdoyer. Državni pravdnik predlaga, da se kaznujejo obtoženci po starem ruskem kazenskem zakonu, ki zahteva za poskus prevrata do 15 let ječe.

Študentje pretepli ministrskega predsednika

London, 16. dec. tg. Pri Pieh-Lingu, Seng-Sia-Tunu in New-Sangu, treh važnih točkah južno-mandžurske železnice so Kitajci zopet začeli sovražnosti. Japonci so poslali vojaška ojačenja. V bojih je bilo ubitih 5 Japoncev, 10 pa ranjenih.

Ob ponovnih študentskih nemirih v Nankingu so demonstranti razorozili policijo in porabili orožje proti njej. Študenti so hudo pretepli začasnega ministrskega predsednika generala Čeng Ming Suja. V mestu je prazlično izjemno stanje. Pred važnimi javnimi poslopiji so postavljene strojne puške. Oblasti so aretirale 40 študentov, katerih je 80.000, ki so zasedli kolodvore in strahujejo mesto.

London, 16. dec. AA. Reuter poroča iz Šanghaja, da bo novo kitajska vlada po vsej priliki sestavil g. Cinsen. Zunanje ministrstvo v novi vladi bo prevzel dosedanj zunanji minister kanton-ske vlade g. Evžen Cen.

Brezposelnost v sovjetski Rusiji

Sovjetsko-rusko in komunistično časopisje vobče v sedanjih svetovnih gospodarskih krizah ne najde dovolj besed samohvale, češ kako slajno se je izkazal komunistični sistem, ki ne pozna nobene brezposelnosti in ki edini more rešiti človeštvo vsega gorja. Tako piše sovjetsko agrarno glasilo »Socialističeskoje Zemljedjelije«, v eni novemberskih števil pod naslovom: »Dva svetova, dva sistema: med drugim: Na Zapadu krize, pri nas nasprotno — prospeh. Na Zapadu narašča armada brezposelnih in stradalajočih, smrt koraka po cestah delavskih predmestij, banke in koncerni pokajo, prastari temelji se rušijo v prah in ljudsko premoženje zapravljajo roparski vitezi. Pri nas pa vidimo obilice neslutenih industrijske rasti. Dopolnjuje se orjaški napredek narodnega gospodarstva, razvoj tehnike, znanosti in kulture se dviga, blagostanje ljudskih množic trajno raste... To se pač pravi z drugimi besedami, da v Sovjetski uniji ni nobene brezposelnosti in da živi ljudstvo v preobilju in veselju...

Ali pa je Sovjetska unija v resnici rešila problem brezposelnosti in ali v Sovjetski Rusiji v resnici ni brezposelnosti? Če hočemo odgovoriti na to vprašanje, ne smemo pozabiti, da naraščajoča industrializacija dejansko dviga povpraševanje po delovnih močeh. Ta zakon je veljal že pred vojno. V Sovjetski uniji pa gospoduje metoda, da se narodno premoženje umetno in nasilno črpa iz vasi v industrijo; v tem, ko ruska vas obubožava in raste industrija na račun vasi, narašča potreba po industrijskih delavcih, ki jih mora seveda dati, kakor je bilo preračunano, vas. Po tej poti so boljševeki menili rešiti pereče vprašanje brezposelnih. Vendar — kako je pri vsem tem v resnici? Po izključno sovjetskih virih posnetamo naslednja dejstva:

V dobi Napa (Nove ekonomske politike) je sovjetska statistika izračunala preobitjenost po deželja. Na podlagi takratnih poizvedb so ugotovili, da je podeželsko prebivalstvo v razmerju nasproti l. 1918. naraslo za 19 do 20 milijonov, in to v pokrajinah, ki so bile že pred vojno veljale za preobitjene. To se pravi, da zemlja v teh pokrajinah ni mogla sama preživljati prebivalstva in si je moral dobršen del v mestih služiti svoj kruh. Od tedaj pa je podeželsko prebivalstvo naraslo še za okrog 8 milijonov! Seveda se sovjetsko časopisje vneto trudi, da bi prikrilo stisko vasi, saj morajo biti razmere v »kolektivih« po predpisu sijajne! Toda vnasli se pa listi le zagovore in potem nenadoma izza kulis pogleda resnica. Tako je poročala uradna »Ekonomičeskaja žiznj« 4. oktobra t. l., da je v srednjem Povolžju 1.200.000 odvisnih delovnih moči, od tega v posameznih gubernijah celih 50 odstotkov prebivalstva. V spodnjem Povolžju je 143.000, na severnem Kavkazu 582.000 odvisnih delovnih moči. Če imajo že v teh pokrajinah, ki niso nikoli trpele zaradi preobitjenosti, odvisne delovne moči — kako mora biti potem še le v pokrajinah, ki so že pred vojno dajale glavni del industrijskega delavstva, kakor n. pr. osrednji deli Rusije, Bela Rusija in cela vrsta ukrajinskih gubernij? Naraščanje kmetijskega prebivalstva je v Sovjetski uniji — kakor že preje v carski Rusiji — znatno večje nego naraščanje prebivalstva v mestih. Preobitjenosti, ki se je v tem še razširila na celo vrsto novih okrajev, pa ni nič drugega kakor prikrita brezposelnost.

Važno pri tej ugotovitvi je še dejstvo, da se preobitjena vas, ki živi pri pod svetoj žetvi ob sebi v skrajno klavirnih razmerah, trdovratno brani, da bi dajala industriji nove delovne moči in raje doma sirada. Če se ta napoli stradalna masa enkrat dvigne in se napoli v mesta, potem bi bil ves svet priča milijonov brezposelnih v Rusiji!

Ali je pa naša trditev o mržnji vasi proti industriji resnična? Tu moramo predvsem opozoriti, da so se boljševeki že davno odrekli smotni, enakomerni porazdelitvi delovnih moči. Industrijski obrati imajo danes pravico, da nastavljajo delavstvo brez posredovanja delovnih uradov, in to s pomočjo tako zvanih nabiralcev. Razen tega se trudi vsiljati aparat, da izraba delovne moči na podlagi obveznih pogodb siloma iz vasi in kolektivov. Ta poizkus doslej ni bil vselej uspešen. Če se raznim oddelkom tudi posreči, da nabere delavcev za svoje obrate, to ne pomeni veliko, ker delavstvo kmalu kar trunoma zapuša obrat. Beg delavstva iz ogromnega »Kusneckstroja« znaša n. pr. 60 odstotkov! Samo v mesecih juniju, juliju in avgustu letos so sprejeli tamkaj 62.000 delavcev; od tega je skoraj užebo zapustilo podjetje 32.000 delavcev! Redni »odtok« delavstva v donski premožni koloniji znaša 35 odstotkov. Te številke govorijo gromovito!

Gotovo si sovjetska vlada iz vseh sil prizadeva, da bi »preskrbel« industrijske pokrajine z delavstvom; toda masa raje po vaseh napoli strada, kakor da bi morala po mestih in industrijskih podjetjih od lakote propadati... Če a je predočimo, da je danes po Rusiji že mnogo traktorjev, ki potrebo po človeški delovni moči zelo omejujejo, nam postane jasno, kakšen mora biti položaj odvisnih delovnih moči po vaseh!

La vsega tega je za vsakogar jasno, da ima Rusija že danes milijone brezposelnih, ki se odločno branijo, da bi dajali svoj »misižni kapital« na razpolago sovjetski vladi, ki more le s pomočjo tega kapitala ureiniti svoj petletni gospodarski načrt.

Brezposelnost na Angleškem

London, 16. dec. AA. Število brezposelnih se je v prejšnjem tednu zvišalo za 5297 in je znašalo koncem tedna 2.027.324. Brezposelnih žensk je bilo 436.248, dečkov in deklet 109.442.

Delavski nemiri v Parizu

Pariz, 16. decembra. AA. Davi so se zbrale pred kolonijalno razstavo velike množice brezposelnih delavcev, menši, da se danes začne podpiranje objektov na tej razstavi. Tam pa so delavci zvedeli, da se podiranje začne šele čez nekaj dni. Razočarani delavci — bilo jih je okoli 2000 — so nato obstopili palisade in navalili na policijo. Padlo je nekaj streliv in je že kazalo, da se bo morala policija umakniti, takrat pa so prišla ojačanja in se je redarjev posrečilo demonstrante razgnati.

Tretja seja narodne skupščine

Belgrad, 16. dec. I. Danes dopoldne se je narodna skupščina sestala k svoji tretji redni seji. Kraljeva vlada je bila zastopana po večini svojih ministrov. Manjkal je samo zunanji minister dr. Marinković. Galerija za občinstvo je bila polna gledalcev in gledalk, častniki so napolnili svojo veliko ložo, diplomatska loža pa je bila popolnoma prazna. Pokazalo se je, da poslanska dvorana ni več tako polna, kot je bila na dan otvoritve. Seja je nato otvoril predsednik verifikacijskega odbora Milovan Simonović. Ko se je prečital in brez ugovarjanja odobril zapisnik prejšnje seje, je tajnik skupščine prečital ukaz Nj. Vel. kralja, s katerim prevzame in vrši kraljevo oblast ministrski svet za vso dobo kraljeve odsotnosti. Poslanci so se dvignili v klopih in priredili kralju navdušene ovacije. Prečitanih je bilo tudi nekaj pozdravnih brzojav, ki so prišle na nastov skupščine iz inozemstva. Tako so pozdravili narodno skupščino predsednik poljskega sejma, romunski parlament in češkoslovaška državna zbornica. Skupščina je nato odobrila dopust dvema poslancema, enemu radi smrtnega slučaja, drugemu pa radi bolovanja.

Po vseh uvodnih formalnostih je skupščina prešla na dnevni red in poslanska poročila verifikacijskega odbora, ki ga je prečital dr. Nikola Nikić. Iz tega poročila je bilo razvidno, da je verifikacijski odbor odobril vse poslanske mandate (dolgotrajno ploskanje in odobravanje skupščine), razen enega, in sicer mandata dr. Brankovića v okraju Otočec. Dr. Nikić je navajal, da so se v tem okraju vršile nepravilnosti že pri sestavljanju volilnega imenika, kakor tudi pri seštevavanju oddanih volilnih glasov. Tako je volilna komisija našla mnogo več oddanih glasov, kakor jih je bilo oddanih v resnici, v volilni zapisnik pa so prišle osebe, ki so že zdavnaj v večnosti ali pa ki se nahajajo v Severni Ameriki. Poročevalec je zahteval od skupščine, da izvede nove volitve v volilnem okraju Skare II.

Po končanem poročilu je bila otvorjena debata k poročilu samem. Ker se med narodnimi poslanci ni nihče prijavil k besedi, je bila debata zaključena in poročilo verifikacijskega odbora je bilo v celoti sprejeto.

Skupščina je prešla nato na debato o posameznih spornih ali ospornih mandatih. Kot prvi se je priglasil na zagovorniško tribuno dr. Grigorije Tadić, ki je zopet govoril le o volilnem okraju Otočec, torej tam, kjer je bil osporen mandat dr. Brankovića.

Kandidat otoškega okraja dr. Branković, ki se je že med govorom poročevalca in zagovornikov večkrat oglašil, je zaprosil nato predsednika Simonovića, da mu da besedo, kar slednji zankrat ni hotel storiti, češ da je to proti pravilniku. Na intervencijo predsednika vlade se je zaveda tako rešila, da je narodna skupščina dala svoje dovoljenje, da zasliši osporjenega dr. Brankovića o njegovem mandatu. V teku svojega govora je dr. Branković ponavljal že znane očitke proti svojem protikandidatu dr. Iliću in se zagovarjal, da mu še vedno ostane večina glasov, četudi bi se odračunali njemu in njegovemu nasprotniku vsi falzificirani glasovi.

Predsednik Simonović je nato dal na glasovanje 2 predloga: 1. Predlog verifikacijskega odbora, da se poročilo sprejme in 2. predlog dr. Tadića, da naj zbornica prizna in potrdi mandat dr. Brankovića.

Glasovanje, prvega v teku tega zasedanja, se je udeležilo 259 poslancev, 47 jih je bilo odsotnih. Po poročilu verifikacijskega odbora je glasovalo 168 poslancev, za predlog dr. Tadića pa 91 poslancev. S tem je bilo poročilo verifikacijskega odbora sprejeto. Skupščina je nato prešla na drugo točko dnevnega reda, na zapisnike narodnih poslancev. Na predsednikovi mizi so se zasvetile luči prizganih svet. Predsednik Simonović je nato s večanim glasom pozval narodne poslance, naj vstanejo in za njimi polagoma in v svesti si velik-ga čina ponavljajo zakonito besedilo prispege, ki se glasi:

»Jaz I. I. prisegam, da bom ostal zvest kraji, da hočem nadevse braniti in čuvati edinstvo naroda, neodvisnost države in celotno državno oblast, da hočem braniti ustavo in imeti vedno pred očmi blagor svojega naroda.«

Poslanci so izgovarjali za predsednikom besedilo prisige, nakar so bili naprošeni, naj podpisajo še tozadevne dokumente.

Obisk Zaleskega vzhnemirja Nemce

Sporazumna akcija z Jugoslavijo in Francijo

Berlin, 16. dec. V vladnih krogih je nedavno obisk poljskega zun. ministra Zaleskega v Londonu povzročil precejšnje vznemirjenje. To se izraža v komentarju nekega oficijoznega lista, ki vsebuje naslednje misli: Poljska politika razvija v zadnjem času izredno delavnost. Nedavno obisk jugoslovanskega zun. ministra Marinkovića v Varšavi kaže, da je v teku akcija za ohranitev statusa quo v Evropi. Ako so informacije poljskega tiska točne, je treba spraviti tudi potovanje Zaleskega v London v to zvezo. Poljskega zun. ministra je sprejel sam kralj. Zaleski se je izredno dolgo razgovarjal tudi z zun. ministrom Johnom Simonom. Ne verjamemo, piše omenjeni list, da bi bilo šlo na teh razgovorih za gospodarsko vprašanje, kakor glede angleške konkurence poljskemu premožu, kajti Anglija smatra Poljsko za najbližješko točko v evropskem sistemu statusa quo. Kakor znano, je Anglija pripravljena privoliti v znižanje repa-racij; tudi njena teza glede razorožitve se ne krije s francosko. Prav tako bi bila Anglija pripravljena privoliti v revizijo mirovnih pogodb. Ko pa so se po prihodu konservativcev na vlado odnosaji Anglije s Sovjetsko Rusijo nepričakovano napeli, kaže v angleškem zunanem ministristvu več razumevanje za poljske skrbje glede ohranitve vzhodne meje. Značilno je, da so francoski oficijozni listi podprli akcijo Zaleskega v Londonu. Vselej, ko so v Evropi na pragu izredni zunanji politični dogodki, se polasti poljske diplomacije in poljskega tiska nenavadno nervoznost in kakor za časa haških pogajanj, se skuša tudi danes poljska diplomacija vrniti v velika evropska mednarodna poga-janja. Poljska zunanja politika je preveč oprta na Quai d'Orsay, da bi mogli od najnovejše poljske akcije pričakovati kaj pozitivnega,« zaključuje ugledni nemški list.

Pariz, 16. dec. O obisku poljskega zunanjega ministra Zaleskega v Londonu, piše »Temps«, da je Anglija pod vplivom g. Lloydja Georga dolgo časa z nezaupanjem gledala na Poljsko, češ da je na potu k pomirjenju Evrope. To napačno gledanje je bilo v veliko oviro pri rešitvi važnih evropskih problemov in Nemci so to angleško stališče stalno izkoriščali proti poljski republiki. Končno je vendar prevladalo mnenje, da je treba

Seja plenarnega kluba

Belgrad, 16. dec. I. Danes popoldne se je vršila seja plenarnega kluba, na kateri so bila odobrena pravila nove državne »stranke« Jugoslovanske radikalne kmetijske demokracije, kakor jih je izdelal glavni odbor kluba narodnih poslancev. Pravila so bila soglasno sprejeta. Nato so prišle na vrsto resolucije gospodarskega odbora, katere je v eno uro trajajočem govoru dr. Velizar Jan-ković podrobno razlagal in utemeljeval med velikim ploskanjem in navdušenjem narodnih poslancev, ki so ga nešteto krat prekinjevali.

Nato je dobil besedo dr. Stanojević, ki je govoril o našem izvozu in uvozu, o trošarinah in o potrebi, da se zakon o računovodstvu spremeni in poenostavi. Za njim so govorili dr. Krstić, dr. Stojadinović in prof. Alojz Pavlič. Prof. Pavlič je predlagal, naj Narodna skupščina apelira na vse denarne zavode in na advokatske zbornice v državi, naj vplivajo na odvete in v tem smislu, da ne bodo sprejemali tožb, nastalih ali grozečih zaradi dolgov, katere je povzročila gospodarska kriza. V tem apelu naj se podërta, da so se odvete in v težkih dneh naše zgodovine vedno izkazali za narodne in za rodoljubne in da naj danes, ko so časi najtežji, ne pozabijo teh lepih tradicij. To bi bilo delo za pomirjenje ljudskih mas in bi v veliki meri pripomoglo k ureditvi medsebojnega življenja. Ta predlog je bil z velikanskim ploskanjem sprejet od vseh poslancev poslanskega kluba.

Prihodnji sestanek socijalne sekcije bo v petek dopoldne in na njej se bo obravnavalo vprašanje brezposelnosti, posebno pa se bo obravnavala industrializirana dravska banovina.

Seja socialne sekcije

Belgrad, 16. dec. Danes se je vršila skupna seja članov socialne sekcije, zastopnikov prometnega ministristva in socialne politike ter Rdečega križa. Prisoten je bil minister dr. Kostrenčić in predsednik Rdečega križa dr. Nedeljković. Po daljšem razgovoru, v katerem je bilo definitivno do-loženo, da država prispeva 100 vagonov žita za pasivne kraje. Izvolil se je ožji odbor, ki bo v stalnih stikih z organizacijami, ki bodo to žito prevažale in med siromake razdeljevale.

Nova španska vlada

Azana sestavi vlado brez radikalov - Majhna večina v parlamentu

Madrid, 16. dec. Iz Azana je v sporazumu s strankami sestavil svojo novo vlado, v kateri je sam poleg ministrskega predsedstva prevzel tudi vojno ministristvo. Finančno ministristvo prevzame Katalonec Carner, prosvetno ministristvo dosedanj pravosodni minister De Los Rios, kmetijsko in trgovinsko ministristvo dosedanj prosvetni minister Domingo, pravosodno ministristvo dosedanj minister za javna dela Albornoz, javna dela pa dosedanj finančni minister Prieto. Svoja dosedanja mesta pa obdržijo mornariški minister Geral, delovni minister Largo Caballero in notranji minister Casares. Zunanje ministristvo je prevzel vseučiliški profesor Zulueta, kateri je bil svoje-časno določen za poslanika pri Vatikanu, ki pa tam ni bil prijeljubljen. Ta vlada reprezentira blok republikanske leve s podpiranjem socialistov, radikalnih socialistov, republikanske unije, Kataloncev in raznih posameznih manjših skupin, ki štejejo skupno 250 do 270 glasov. Nova vlada lahko razpolaga, izvenšči izredne dogodke, z večino 16 do 36 glasov. Oslabljen je vlada s tem, da je izstopilo 94 radikalnih glasov. Desetica odbrava odločitev Lerroux, da se ne udeleži vlade, in ga proklamira za novega moža. Nova vlada se

Seja izvršilnega odbora sovjetske Rusije

Moskva, 16. dec. tg. V Kremlju je bilo danes otvorjeno zasedanje centralnega izvršnega odbora Sovjetske Unije, ki bo predvsem sklepal o proračunu za leto 1932 in o gospodarskih načrtih za 1932 kot zadnje leto prve petletke. Velike investicije so se za leto 1932 proračunale za okoli 60 odstotkov več kot v zadnjem letu, ker je treba več ogromnih del izvršiti. Značilno je za nove gospodarske načrte, da predvidevajo za prehrano delavstva več sredstev kakor doslej. Sodi se, da smatra vlada, da je že dosežena meja možnega pritrgovanja. Kolektivizacija poljedelstva, ki se je v Rusiji izvedla za 60 odstotkov, se bo v novem letu zvišala do 73 odstotkov, pri čemer se bo ploskev povečala za dva in pol milijona ha, poleg tega pa n. državnih posestvih še za nadaljnja dva milijona ha.

Stanje inozemskih financ

Amsterdam, 16. dec. tg. Nasproti govoricam da namerava Nizozemska opustiti zlati standard se navaja, da je položaj nizozemske Narodne banke močnejši kakor kdaj prej. Zadnje tedensko poročilo javlja, da se je zlata zaloga zvišala za tri milijone na znesek 9,7 milj. goldinarjev, obtok novčani pa je krit v splošnem z 89,1 odstot. (prejšnji teden 87,7 odstot.), posebej pa v zlatu in srebru z 91,9 odstot. (v prejšnjem tednu 90,2 odstot.), tako da ne more biti govora o nevarnosti za zlati standard.

Oster napad na Hooveru

Newyork, 16. dec. tg. V zunanje politični debati poslanske zbornice je republikanec Fadden ostro napadel Hooverja, češ, da je prodal Ameriko nemškim bankam v Newyorku Kuhn, Loeb et Co, Seelgman in Warburg. Demokratska stranka je morala predsednika odločno zaščititi proti takemu nedostojnemu sumničenju. Ratifikacije Hooverjevega moratorija skoro ni pričakovati pred sredo januarja. Kongres republikanske stranke, ki bo določal kandidata za predsedniško mesto, je sklican v Chiego na dan 14. junija 1932. Nedvomno je, da bo zopet določen za republikanskega kandidata Hoover.

Stavka francoskih pekov

Pariz, 16. dec. tg. V gosto naseljenem departementu Nord so začeli danes stavkati peki v znak protesta proti uvozu belgijskega kruha, ki je več kot polovico cenejši od francoskega. Pekci zahtevajo od vlade primerne odredbe.

Velike povodnji v Tunisu

Pariz, 16. decembra. AA. Iz Tunisa poročajo, da je gmotna škoda, ki je napravil preteklo soboto ciklon, zelo velika. Prometne zveze med Tunisom in Alžirjem ter kraji, ki jih je poplavlila reka Medžerda, so popolnoma pretrgane. Prebivalci krajev, ki jih je prizadela povodenj, so splezali na strehe svojih hiš, kjer čakajo pomoči. Reševanje ljudi se vrši s čolni in letali.

Vode so naplavile mnogo trupel, vendar točno število mrtvih še ni znano. Poplava je napravila veliko škodo tudi pri živini in skladiščih živil.

Pariz, 16. dec. AA. Iz Tunisa poročajo, da so v krajih, ki jih je poplavlila reka Medžerda, izkopali iz blata še sedem mrtvecev. Domnevajo, da bodo pri čiščenju poplavljenih krajev našli še na nova trupla.

Drobne vesti

Maribor, 16. dec. Danes zvečer je nastal v poštnem vozu, ki je prišel iz Dunaja, požar. Požar je nastal vsled eksplozije nekega paketa. Škoda je precejšnja in ob času, ko poročamo, požar še traja. Več v prihodnji številki.

Belgrad, 16. dec. I. Z redom Jugoslov. krone III. reda je bil odlikovan dr. Radovan Matjašić, ravnatelj Centralnega zavoda za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Matjašić je eden izmed najodličnejših strokovnjakov pri vseh mednarodnih pogajanjih, ki jih je vodil zadnjih deset let. Dr. Matjašić je rodom iz Kranja.

Bukarešt, 16. dec. Z. V stari kraljevini vlada veliki snežni zamet. Vlada zelo hud mrz in je veliko število železniških prog zaprti.

Nova borba proti Angležem

Dve indski diakinji ustrelili angleškega okra nega načelnika

London, 16. dec. Zdi se, da povratek Gandija v Indijo pomeni novo vzpodbudo ekstremnim elementom nacionalistične stranke, da obnovijo teroristično akcijo proti angleški oblasti. Dve ženski sta 14. t. m. ustrelili angleškega okrajnega načelnika v Komilli, severno od Citagonga, stra Steven-sa, ki sta se javili k njemu v avdijenco z neko prošnjo. Ženski sta priznali, da sta bili najeti od odseka za teroristično akcijo, ki ga je organiziral indski nacionalni kongres. Znano je, da je predsednik okrajne organizacije kongresa v Bengaliji dr. Nag nedavno izjavil, da se bo kongres, če bo zmanjkalo moških, posluževal v borbi zoper Angleže žensk. Obe ženski sta diakinji. Obenem s tem atenuatoma pa sta bili položeni dve bombi v malem mestu Bazalpurju v Bengaliji. Eksplozija je povzročila veliko paniko, dasi ni zahtevala nobenih človeških žrtv.

Angleške oblasti po navodilih iz Londona postopajo z veliko energijo. Tako v Komilli kakor

v Bazalpurju je policija izvršila veliko aretacij. Med aretiranimi se ne nahajajo samo lokalni voditelji nacionalne stranke, ampak tudi mnogi komunisti, ki hočejo gandistično akcijo izrabiti v svoji prid. Podkralj je dobil polnomoč, da nastopi z vsemi sredstvi proti kampanji, ki jo je začel kongres, da bi kmetiski najemniki ne plačevali najemnine kakor tudi davkov.

Laburistični »Daily Herald« poroča, da se bo ministrski predsednik Mac Donald najbrže podal za en mesec v Indijo, da poskusi miren kompromis v svrhu indske ustave, da se pa konservativni člani kabineta tej njegovi nameri z vso silo protivijo.

Atentat proti Stevensu je 21. atentat proti angleškim oblastnikom, odkar traja gandistična akcija.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo oblačno, zjutraj večinoma mrz. Tudi podnevi bo večinoma ostala temperatura pod ničlo.